

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«МИКОЛАЇВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ
УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ»

Циклова комісія гуманітарних дисциплін

Затверджую

заступник директора

з навчальної роботи

 Дмитро БЕСАРАБ

« 01 » 02 2025 р.

Робоча навчальна програма

Українська мова

(загальноосвітній цикл)

Галузь знань: D Бізнес, адміністрування та право

Спеціальність: D3 Менеджмент

ОПП: «Організація перевезень і управління на залізничному транспорті»

ОПП: «Митна справа у транспортній галузі»

Освітньо - професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр

Миколаїв 2025

Робоча навчальна програма підготовки фахового молодшого бакалавра з
дисципліни «Українська мова» (загальноосвітній цикл)

Укладачка програми:

Чабаненко І.А. – викладачка, спеціаліст вищої категорії

Робочу навчальну програму розглянуто на засіданні циклової комісії
гуманітарних дисциплін

Протокол № 1 від 29.08. 2025 р.

Голова циклової комісії Вікторія ПОРТНА

Опис навчальної дисципліни

Найменування	Галузь знань, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Загальна кількість годин – 150 год.	Галузь знань: D Бізнес, адміністрування та право	нормативна
Кількість годин за семестр: I семестр – 36 год. II семестр - 44 год. III сем - 34 год. IV сем - 36 год.	Спеціальність: D3 Менеджмент ОПП: «Організація перевезень і управління на залізничному транспорті» ОПП: «Митна справа у транспортній галузі»	Рік підготовки
		I – II курс
		Семестр
		I – IV
Кількість аудиторних занять - 150 год. Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання - 2 год.	Освітньо – професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Лекції
		I сем. - 4 год.
		Практичні
		I сем. - 32 год. II сем. – 44 год. III сем. - 34 год. IV сем. - 36 год.
		Самостійна робота

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«МИКОЛАЇВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ
УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ»

Циклова комісія гуманітарних дисциплін

Затверджую

заступник директора

з навчальної роботи

 Дмитро БЕСАРАБ

«01» 09 2025 р.

Робоча навчальна програма

Українська мова

(загальноосвітній цикл)

Галузь знань: J Транспорт та послуги

Спеціальність: J8 Автомобільний транспорт

ОПШ: «Організація перевезень і управління на автомобільному транспорті»

Освітньо - професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр

Миколаїв 2025

Робоча навчальна програма підготовки фахового молодшого бакалавра з
дисципліни «Українська мова» (загальноосвітній цикл)

Укладачка програми:

Чабаненко І.А. – викладачка, спеціаліст вищої категорії

Робочу навчальну програму розглянуто на засіданні циклової комісії
гуманітарних дисциплін

Протокол № 1 від 29.08. 2025 р.

Голова циклової комісії Вікторія ПОРТНА

Опис навчальної дисципліни

Найменування	Галузь знань, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Загальна кількість годин – 150 год.	Галузь знань: J Транспорт та послуги	нормативна
Кількість годин за семестр: I семестр – 36 год. II семестр - 44 год. III сем - 34 год. IV сем - 36 год.	Спеціальність: J8 Автомобільний транспорт ОПП: «Організація перевезень і управління на автомобільному транспорті»	Рік підготовки
		I – II курс
		Семестр
		I – IV
Кількість аудиторних занять - 150 год. Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання - 2 год.	Освітньо – професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Лекції
		I сем. - 4 год.
		Практичні
		I сем. - 32 год. II сем. – 44 год. III сем. - 34 год. IV сем. - 36 год.
		Самостійна робота

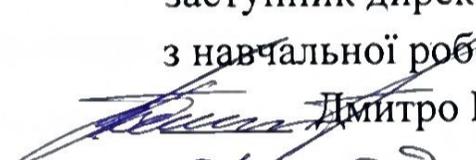
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«МИКОЛАЇВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ
УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ»

Циклова комісія гуманітарних дисциплін

Затверджую

заступник директора

з навчальної роботи

 Дмитро БЕСАРАБ

« 01 » 09 2025 р.

Робоча навчальна програма

Українська мова

(загальноосвітній цикл)

Галузь знань: 27 Транспорт

Спеціальність: 275 Транспортні технології (на залізничному транспорті)

ОПП: «Організація перевезень і управління на залізничному транспорті»

ОПП: «Митна справа у транспортній галузі»

Освітньо - професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр

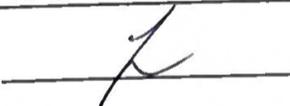
Робоча навчальна програма підготовки фахового молодшого бакалавра з
дисципліни «Українська мова» (загальноосвітній цикл)

Укладачка програми:

Чабаненко І.А. – викладачка, спеціаліст вищої категорії

Робочу навчальну програму розглянуто на засіданні циклової комісії
гуманітарних дисциплін

Протокол № 1 від 29.08 2025 р.

Голова циклової комісії Вікторія ПОРТНА

Опис навчальної дисципліни

Найменування	Галузь знань, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Загальна кількість годин – 150 год.	Галузь знань: 27 Транспорт	нормативна
Кількість годин за семестр: I семестр – 36 год. II семестр - 44 год. III сем - 34 год. IV сем - 36 год.	Спеціальність: 275 Транспортні технології (на залізничному транспорті) ОПП: «Організація перевезень і управління на залізничному транспорті» ОПП: «Митна справа у транспортній галузі»	Рік підготовки
		I – II курс
		Семестр
		I – IV
Кількість аудиторних занять - 150 год. Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання - 2 год.	Освітньо – професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Лекції
		I сем. - 4 год.
		Практичні
		I сем. - 32 год. II сем. – 44 год. III сем. - 34 год. IV сем. - 36 год.
		Самостійна робота

Мета та завдання навчальної дисципліни

Українська мова як державотворчий чинник, засіб збереження культурного надбання українського народу, формування громадянина України й особистості студента є найважливішою дисципліною.

Мета навчальної дисципліни - формування компетентного мовця, національно свідомої, духовно багатого мовної особистості.

Завдання вивчення української мови - формування ціннісного ставлення до української мови як державної мови України; формування предметної і ключових компетентностей; формування духовного світу студентів, цілісних світоглядних уявлень, системи загальнолюдських, національних, особистісних ціннісних орієнтирів; навчання засобами мови пізнавати світ, облаштовувати гармонійне співіснування в ньому, зберігати й передавати культурні набутки, виражати емоції й почуття, розв'язувати життєві проблеми; формування мовленнєвої культури, раціональної мовленнєвої поведінки; розвиток логічного і критичного мислення, творчої уяви; формування мовного смаку, мовного чуття і мовної стійкості, сприяння усвідомленню краси й естетики української мови.

У результаті вивчення дисципліни «Українська мова» студент **повинен знати:** поняття норм в сучасній українській літературній мові (лексичні, орфоепічні, орфографічні, морфологічні, синтаксичні, пунктуаційні; стилістичні); основні жанри практичної риторики; студент **повинен вміти:** використовувати сучасні лексикографічні джерела; застосовувати отримані знання з лексикології, орфоєпії, орфографії, морфології, синтаксису, пунктуації, стилістики на практиці.

Ключові компетентності дисципліни

«Українська мова»

Відповідно до Державного стандарту, визначено ключові компетентності – здатності, яких набуває кожен студент як суб'єкт освітнього процесу для самовизначення, загального розвитку й самореалізації.

Перелік і зміст ключових компетентностей (відповідно до вищезазначених Державного стандарту та програми):

1. Спілкування державною мовою – готовність (здатність) студентів засобами української мови успішно взаємодіяти в процесі розв'язання типових для віку життєвих проблем; сформованість ціннісного ставлення до мови свого народу, наявність досвіду спілкування державною мовою.

2. Спілкування іноземними мовами – готовність (здатність) реалізовувати різні комунікативні наміри в широкому діапазоні особистісних, соціальних і культурних контекстів.

3. Математична грамотність – спроможність застосовувати математичні вміння в реальному житті, працювати з числовою інформацією.

4. Компетентності в природничих науках і технологіях – здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, володіти інформацією й оперувати нею відповідно до потреб; застосовувати ІКТ у навчанні й повсякденному житті, знаходити, опрацьовувати і систематизувати інформацію; здатність бути відкритим до інновацій, реалізувати себе в змінному технологічному, життєвому, освітньому й трудовому середовищах.

5. Інформаційно-комунікаційна компетентність – здатність (готовність) розуміти навколишнє інформаційне середовище, самостійно шукати, добирати й критично аналізувати необхідну інформацію, трансформувати, зберігати та транслювати її й діяти відповідно до своїх цілей і прийнятої в суспільстві комунікаційної етики.

6. Уміння вчитися впродовж життя – здатність і потреба самостійно здобувати знання й формувати вміння відповідно до визначених цілей з метою самовдосконалення й самореалізації.

7. Соціальна і громадянська компетентності – усвідомлення громадянської повинності й відповідальності, здатність до реалізації громадянських прав та обов'язків.

8. Підприємницька компетентність – це інтегрована якість особистості, що базується на креативності, творчості, інноваційності, здатності до ризику, спроможності планувати, самоорганізовуватися й організовувати підприємницьку діяльність, утілювати ідеї у сферу економічного життя, розв'язувати конфліктні ситуації, приймати рішення, брати на себе відповідальність, формувати моделі поведінки, необхідні для успішного розв'язання нагальних виробничих проблем.

9. Загальнокультурна – здатність студентів усвідомлено сприймати надбання культури як цінність, аналізувати й оцінювати досягнення національної та світової культури, орієнтуватися в культурному та духовному контексті сучасного суспільства, застосовувати традиційні для культури українського народу методи самовиховання.

10. Екологічна грамотність і здорове життя – здатність розумно й раціонально користуватися природними ресурсами, усвідомлення ролі довкілля для життя й здоров'я людини; готовність виявляти активну життєву позицію в питаннях захисту довкілля; дотримуватися здорового способу життя й пропагувати його.

Зміст навчальної дисципліни

I семестр

Розділ 1 Вступ

1.1 Лексикографія. Сучасні лексикографічні джерела: словники, довідкова література (у тому числі на електронних носіях). Інформативна й нормативна функції їх. Основні типи словників. Довідкові медіаресурси

Розділ 2 Поняття норми в сучасній українській літературній мові

2.1 Нормативне й ненормативне мовлення. Типи норм

Розділ 3 Лексична норма

3.1 Лексична норма. Лексична помилка. Лексичне значення слова. Слово і контекст: залежність значень слова від контексту. Слововживання: вибір слова, лексична сполучуваність. Слова власне українські й запозичені. Виправдані й небажані запозичення

3.2 Лексичні й фразеологічні синоніми, антоніми. Синонімічне багатство української мови. Пароніми. Запобігання помилок у вживанні паронімів

3.3 Найпоширеніші випадки порушення лексичної норми. Кальки з інших мов, недоречне вживання українських слів у невласливому їм значенні

3.4 Основні групи фразеологізмів, багатозначність, синонімія й антонімія фразеологізмів

3.5 Уживання слів у фразеологізмах відповідно до їхнього стилістичного забарвлення

Розділ 4 Практична риторика

4.1 Риторика як мистецтво, наука й навчальна дисципліна. Роль риторики в сучасному світі. Мовленнєва ситуація. Елементи мовленнєвої ситуації.

4.2 Особистість мовця. Риси гарного співрозмовника. Вимоги до мовлення оратора. Комунікативний стан мовця.

4.3 Аудиторія. Види і цілі слухання. Моделювання аудиторії. Контакт з аудиторією. Прийоми налагодження контакту

4.4 Текст як одиниця спілкування. Етапи підготовки тексту виступу. Види читання і записування тексту. Естетика тексту

4.5 Ефективність мовлення. Стратегія і тактика мовленнєвої поведінки. Комуникативний намір. Мовленнєвий вчинок. Мовленнєва подія

Розділ 5 Орфоепічна норма

5.1 Орфоепічна помилка. Орфоепічний словник.

5.2 Поняття милозвучності. Чергування у/в, і/й як засіб милозвучності. Основні правила вимови голосних та приголосних звуків

5.3 Наголос. Основні правила наголошування слів. Нормативний наголос

5.4 Варіантне наголошування слів в українській мові. Словорозрізнявальний наголос. Форморозрізнявальний наголос. Діалектний наголос. Складні випадки наголошування слів

II семестр

Розділ 6 Орфографічна норма

6.1 Орфограма. Орфографічна помилка. Орфографічний словник. Принципи української орфографії. Ненаголошені е, и в корені слова

6.2 Апостроф. Позначення м'якості приголосних

6.3 Чергування голосних та приголосних в українській мові. Зміни приголосних при збігові їх у процесі словотворення

6.4 Спрощення приголосних. Подвоєння та подовження приголосних. Правопис префіксів. Правопис суфіксів

6.5 Уживання великої літери. Правила перенесення слів з рядка в рядок.

6.6 Написання складних слів разом, окремо, з дефісом

6.7 Написання слів іншомовного походження. Правило «дев'ятки»

6.8 Складні випадки написання прізвищ. Складні випадки написання географічних назв

6.9 Розрізнення прислівників і співзвучних сполук. Правила написання їх

6.10 Написання не, ні з різними частинами мови. Правила графічних скорочень слів

Розділ 7 Морфологічна норма

7.1 Морфологічна помилка. Іменник. Рід іменників. Паралельні родові форми іменника. Іменники чоловічого та жіночого роду, що означають назви людей за діяльністю. Іменники спільного і подвійного роду

7.2 Визначення роду невідмінюваних іменників та аббревіатур, правила вживання їх. Іменники, що мають лише форму однини або множини

7.3 Складні випадки відмінювання іменників. Закінчення іменників I відміни в орудному відмінку

7.4 Закінчення іменників чоловічого роду II відміни в родовому відмінку

7.5 Відмінкові закінчення іменників з конкретним та абстрактним значенням. Паралельні закінчення іменників чоловічого роду давального відмінка (-ові, -еві(-єві), -у(-ю)); іменників знахідного відмінка, іменників місцевого відмінка однини та множини

7.6 Закінчення іменників III відміни в орудному відмінку. Словозміна іменників IV відміни

7.7 Особливості кличного відмінка. Творення й відмінювання чоловічих та жіночих імен по батькові

Розділ 8 Практична риторика

8.1 Суперечка як вид комунікації. Різновиди суперечки. Правила ведення суперечки

8.2 Аргументи й докази. Полемічні прийоми

8.3 Мистецтво відповідати на запитання

III семестр

Розділ 9 Мовна стійкість як ключова риса національномовної особистості

9.1 Поняття мовної стійкості. Джерела, що живлять мовну стійкість

Розділ 10 Практична риторика

10.1 Засоби мовного вираження промови. Метафора, метонімія, їхня роль у мовленні

10.2 Риторичні фігури (антитеза, градація, риторичне запитання, звернення, порівняння)

Розділ 11 Морфологічна норма

11.1 Прикметник. Відмінкові закінчення прикметників. Вищий і найвищий ступені порівняння прикметників. Синонімічні способи вираження різного ступеня ознаки. Вживання прикметникових суфіксів і префіксів зі значенням суб'єктивної оцінки. Прикметники, що перейшли в іменники

11.2 Прислівник. Ступені порівняння

11.3 Числівник. Складні випадки узгодження й відмінювання числівника

11.4 Дієслово, дієслівні форми. Складні випадки словозміни дієслів. Паралельні форми вираження наказового способу дієслів 1 та 2 особи множини

11.5 Активні й пасивні дієприкметники

Розділ 12 Синтаксична норма

12.1 Поняття синтаксичної норми. Синтаксична помилка. Складні випадки синтаксичного узгодження. Складні випадки і варіанти синтаксичного керування

12.2 Уживання прийменників **в** і **на** з географічними назвами і просторовими іменниками. Сполучення з прийменниками **по**, **в(у)**, **при**, **за**, **із-за**. Вживання похідних сполучників

12.3 Варіанти граматичного зв'язку підмета й присудка

12.4 Пасивні конструкції з дієсловами на **-ся**. Синтаксичні конструкції з формою на **-но**, **-то**

12.5 Порядок слів у реченні. Односкладні й неповні речення. Прості ускладнені речення

12.6 Правила побудови складних речень. Логічні помилки в складних реченнях

IV семестр

Розділ 13 Пунктуаційна норма

13.1 Пунктуаційна помилка. Тире між підметом і присудком у простому реченні

13.2 Розділові знаки у простих реченнях, ускладнених звертаннями та однорідними членами речення

13.3 Розділові знаки у простих реченнях, ускладнених відокремленими означеннями, прикладками, обставинами; вставними словами і реченнями

13.4 Кома й крапка з комою у складному реченні

13.5 Двокрапка у складному реченні

13.6 Тире у складному реченні

13.7 Розділові знаки при прямій мові

Розділ 14 Стилістична норма

14.1 Стилістична помилка. Стилістичне використання багатозначних слів, омонімів, синонімів, антонімів і паронімів

14.2 Стилістичні особливості слів іншомовного походження. Стилістичне забарвлення лексики

14.3 Книжна й розмовна лексика. Оцінна лексика. Стилістична роль неологізмів і застарілої лексики

14.4 Стилістичне забарвлення фразеологізмів. Виразальні можливості фразеологізмів

14.5 Стилістичні особливості засобів словотвору та частин мови. Вимоги до вживання синтаксичних одиниць у різних стилях

Розділ 15 Практична риторика

15.1 Інформаційні жанри (представлення, пояснення, інструкція, повідомлення)

15.2 Діалогічні жанри (бесіда, телефонна розмова, листування)

15.3 Оцінювальні жанри (похвала, осуд, рецензія, характеристика)

15.4 Етикетні жанри (привітання, вибачення)

Структура навчальної дисципліни УПП

№ з/п	Назва розділів, теми	Кількість годин			
		всього	у тому числі		
			лекції	практичні	самостійна робота
I семестр					
	Розділ 1 Вступ	2	2		
1.1	Лексикографія. Сучасні лексикографічні джерела: словники, довідкова література (у тому числі на електронних носіях). Інформативна й нормативна функції їх. Основні типи словників. Довідкові медіаресурси	2	2		
	Розділ 2 Поняття норми в сучасній українській літературній мові	2		2	
2.1	Нормативне й ненормативне мовлення. Типи норм	2		2	
	Розділ 3 Лексична норма	10		10	
3.1	Лексична норма. Лексична помилка. Лексичне значення слова. Слово і контекст: залежність значень слова від контексту. Слововживання: вибір слова, лексична сполучуваність. Слова власне українські й запозичені. Виправдані й небажані запозичення	2		2	
3.2	Лексичні й фразеологічні синоніми, антоніми. Синонімічне багатство української мови. Пароніми. Запобігання помилок у вживанні паронімів	2		2	
3.3	Найпоширеніші випадки порушення лексичної норми. Кальки з інших мов, недоречне вживання українських слів у невласливому їм значенні	2		2	
3.4	Основні групи фразеологізмів, багатозначність, синонімія й антонімія фразеологізмів	2		2	
3.5	Уживання слів у фразеологізмах відповідно до їхнього стилістичного забарвлення	2		2	
	Розділ 4 Практична риторика	10	2	8	
4.1	Риторика як мистецтво, наука й навчальна дисципліна. Роль риторики в сучасному світі. Мовленнева ситуація. Елементи мовленнєвої ситуації	2	2		
4.2	Особистість мовця. Риси гарного співрозмовника. Вимоги до мовлення оратора. Комунікативний стан мовця	2		2	
4.3	Аудиторія. Види і цілі слухання. Моделювання аудиторії. Контакт з аудиторією. Прийоми налагодження	2		2	

	контакту				
4.4	Текст як одиниця спілкування. Етапи підготовки тексту виступу. Види читання і записування тексту. Естетика тексту	2		2	
4.5	Ефективність мовлення. Стратегія і тактика мовленнєвої поведінки. Комунікативний намір. Мовленнєвий вчинок. Мовленнєва подія	2		2	
	Розділ 5 Орфоепічна норма	8		8	
5.1	Орфоепічна помилка. Орфоепічний словник	2		2	
5.2	Поняття милозвучності. Чергування у/в, і/й як засіб милозвучності. Основні правила вимови голосних та приголосних звуків	2		2	
5.3	Наголос. Основні правила наголошування слів. Нормативний наголос	2		2	
5.4	Варіантне наголошування слів в українській мові. Словорозрізнявальний наголос. Форморозрізнявальний наголос. Діалектний наголос. Складні випадки наголошування слів	2		2	
	Контрольна робота	2		2	
	Підсумкове заняття	2		2	
	Всього	36	4	32	
	II семестр				
	Розділ 6 Орфографічна норма	20		20	
6.1	Орфограма. Орфографічна помилка. Орфографічний словник. Принципи української орфографії. Ненаголошені е, и в корені слова	2		2	
6.2	Апостроф. Позначення м'якості приголосних	2		2	
6.3	Чергування голосних. Чергування приголосних в українській мові. Зміни приголосних при збігові їх у процесі словотворення	2		2	
6.4	Спрощення приголосних. Подвоєння та подовження приголосних. Правопис префіксів. Правопис суфіксів	2		2	
6.5	Уживання великої літери. Правила перенесення слів з рядка в рядок	2		2	
6.6	Написання складних слів разом, окремо, з дефісом	2		2	
6.7	Написання слів іншомовного походження. Правило «дев'ятки»	2		2	
6.8	Складні випадки написання прізвищ. Складні випадки написання географічних назв	2		2	
6.9	Розрізнення прислівників і співзвучних сполук. Правила написання їх	2		2	
6.10	Написання не, ні з різними частинами мови. Правила	2		2	

	графічних скорочень слів				
	Розділ 7 Морфологічна норма	14		14	
7.1	Морфологічна помилка. Іменник. Рід іменників. Паралельні родові форми іменника. Іменники чоловічого та жіночого роду, що означають назви людей за діяльністю. Іменники спільного і подвійного роду	2		2	
7.2	Визначення роду невідмінюваних іменників та аббревіатур, правила вживання їх. Іменники, що мають лише форму однини або множини	2		2	
7.3	Складні випадки відмінювання іменників. Закінчення іменників I відміни в орудному відмінку	2		2	
7.4	Закінчення іменників чоловічого роду II відміни в родовому відмінку	2		2	
7.5	Відмінкові закінчення іменників з конкретним та абстрактним значенням. Паралельні закінчення іменників чоловічого роду давального відмінка (-ові, -еві(єві), -у(-ю)); іменників знахідного відмінка, іменників місцевого відмінка однини та множини	2		2	
7.6	Закінчення іменників III відміни в орудному відмінку. Словозміна іменників IV відміни	2		2	
7.7	Особливості кличного відмінка Творення й відмінювання чоловічих та жіночих імен по батькові	2		2	
	Розділ 8 Практична риторика	6		6	
8.1	Суперечка як вид комунікації. Різновиди суперечки. Правила ведення суперечки	2		2	
8.2	Аргументи й докази. Полемічні прийоми	2		2	
8.3	Мистецтво відповідати на запитання	2		2	
	Контрольна робота	2		2	
	Підсумкове заняття	2		2	
	Всього	44		44	
	III семестр				
	Розділ 9 Мовна стійкість як ключова риса національномовної особистості	2		2	
9.1	Поняття мовної стійкості. Джерела, що живлять мовну стійкість	2		2	
	Розділ 10 Практична риторика	4		4	
10.1	Засоби мовного вираження промови. Метафора, метонімія, їхня роль у мовленні.	2		2	
10.2	Риторичні фігури (антитеза, градація, риторичне запитання, звернення, порівняння)	2		2	
	Розділ 11 Морфологічна норма	10		10	
11.1	Прикметник. Відмінкові закінчення прикметників.	2		2	

	Вищий і найвищий ступені порівняння прикметників. Синонімічні способи вираження різного ступеня ознаки. Вживання прикметникових суфіксів і префіксів зі значенням суб'єктивної оцінки. Прикметники, що перейшли в іменники				
11.2	Прислівник. Ступені порівняння	2		2	
11.3	Числівник. Складні випадки узгодження й відмінювання числівника	2		2	
11.4	Дієслово, дієслівні форми. Складні випадки словозміни дієслів. Паралельні форми вираження наказового способу дієслів 1 та 2 особи множини	2		2	
11.5	Активні і пасивні дієприкметники	2		2	
	Розділ 12 Синтаксична норма	14		14	
12.1	Поняття синтаксичної норми. Синтаксична помилка. Складні випадки синтаксичного узгодження. Складні випадки і варіанти синтаксичного керування	2		2	
12.2	Уживання прийменників в і на з географічними назвами і просторовими іменниками. Сполучення з прийменниками по, в(у), при, за, із-за	2		2	
12.3	Вживання похідних сполучників	2		2	
12.4	Варіанти граматичного зв'язку підмета й присудка	2		2	
12.5	Пасивні конструкції з дієсловами на -ся . Синтаксичні конструкції з формою на -но, -то	2		2	
12.6	Порядок слів у реченні. Односкладні й неповні речення. Прості ускладнені речення	2		2	
12.7	Правила побудови складних речень. Логічні помилки в складних реченнях	2		2	
	Контрольна робота	2		2	
	Підсумкове заняття	2		2	
	Всього	34		34	
	IV семестр				
	Розділ 13 Пунктуаційна норма	14		14	
13.1	Пунктуаційна помилка. Тире між підметом і присудком у простому реченні	2		2	
13.2	Розділові знаки у простих реченнях, ускладнених звертаннями та однорідними членами речення	2		2	
13.3	Розділові знаки у простих реченнях, ускладнених відокремленими означеннями, прикладками, обставинами; вставними словами і реченнями	2		2	
13.4	Кома й крапка з комою в складному реченні	2		2	
13.5	Двокрапка у складному реченні	2		2	
13.6	Тире у складному реченні	2		2	

13.7	Розділові знаки при прямій мові	2		2	
	Розділ 14 Стилiстична норма	10		10	
14.1	Стилiстична помилка. Стилiстичне використання багатозначних слiв i омонiмiв, синонiмiв, антонiмiв i паронiмiв	2		2	
14.2	Стилiстичнi особливостi слiв iншомовного походження. Стилiстичне забарвлення лексики	2		2	
14.3	Книжна й розмовна лексика. Оцiнна лексика. Стилiстична роль неологiзмiв i застарiлої лексики	2		2	
14.4	Стилiстичне забарвлення фразеологiзмiв. Виразальнi можливостi фразеологiзмiв	2		2	
14.5	Стилiстичнi особливостi засобiв словотвору та частин мови. Вимоги до вживання синтаксичних одиниць у рiзних стилях	2		2	
	Розділ 15 Практична риторика	8		8	
15.1	iнформацiйнi жанри (представлення, пояснення, iнструкцiя, повiдомлення)	2		2	
15.2	Дiалогiчнi жанри (бесiда, телефонна розмова, листування)	2		2	
15.3	Оцiнювальнi жанри (похвала, осуд, рецензiя, характеристика)	2		2	
15.4	Етикетнi жанри (привiтання, вибачення)	2		2	
	Контрольна робота	2		2	
	Пiдсумкове заняття	2		2	
	Всього	36		36	

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва розділів, теми	Кількість годин
	Розділ 1 Вступ	2
1.1	Лексикографія. Сучасні лексикографічні джерела: словники, довідкова література (у тому числі на електронних носіях). Інформативна й нормативна функції їх. Основні типи словників. Довідкові медіаресурси	2
	Розділ 3 Практична риторика	2
3.1	Риторика як мистецтво, наука й навчальна дисципліна. Роль риторики в сучасному світі. Мовленнєва ситуація. Елементи мовленнєвої ситуації	2
	Всього	4

Теми практичних занять

№ з/п	Назва розділів, теми	Кількість годин
	I семестр	
	Розділ 2 Поняття норми в сучасній українській літературній мові	2
2.1	Нормативне й ненормативне мовлення. Типи норм	2
	Розділ 3 Лексична норма	10
3.1	Лексична норма. Лексична помилка. Лексичне значення слова. Слово і контекст: залежність значень слова від контексту. Слововживання: вибір слова, лексична сполучуваність. Слова власне українські й запозичені. Виправдані й небажані запозичення	2
3.2	Лексичні й фразеологічні синоніми, антоніми. Синонімічне багатство української мови. Пароніми. Запобігання помилок у вживанні паронімів	2
3.3	Найпоширеніші випадки порушення лексичної норми. Кальки з інших мов, недоречне вживання українських слів у невластивому їм значенні	2
3.4	Основні групи фразеологізмів, багатозначність, синонімія та антонімія фразеологізмів	2
3.5	Уживання слів у фразеологізмах відповідно до їхнього стилістичного забарвлення	2
	Розділ 4 Практична риторика	8
4.1	Особистість мовця. Риси гарного співрозмовника. Вимоги до мовлення оратора. Комунікативний стан мовця	2
4.2	Аудиторія. Види і цілі слухання. Моделювання аудиторії. Контакт з аудиторією. Прийоми налагодження контакту	2

4.3	Текст як одиниця спілкування. Етапи підготовки тексту виступу. Види читання і записування тексту. Естетика тексту	2
4.4	Ефективність мовлення. Стратегія і тактика мовленнєвої поведінки. Комунікативний намір. Мовленнєвий вчинок. Мовленнєва подія	2
	Розділ 5 Орфоепічна норма	8
5.1	Орфоепічна помилка. Орфоепічний словник.	2
5.2	Поняття милозвучності. Чергування у//в, і//й як засіб милозвучності. Основні правила вимови голосних та приголосних звуків	2
5.3	Наголос. Основні правила наголошування слів. Нормативний наголос	2
5.4	Варіантне наголошування слів в українській мові. Словорозрізнявальний наголос. Форморозрізнявальний наголос. Діалектний наголос. Складні випадки наголошування слів	2
	Контрольна робота	2
	Підсумкове заняття	2
	Всього	32
	II семестр	
	Розділ 6 Орфографічна норма	20
6.1	Орфограма. Орфографічна помилка. Орфографічний словник. Принципи української орфографії. Ненаголошені е, и в корені слова	2
6.2	Апостроф. Позначення м'якості приголосних	2
6.3	Чергування голосних. Чергування приголосних в українській мові. Зміни приголосних при бігові їх у процесі словотворення	2
6.4	Спрощення приголосних. Подвоєння та подовження приголосних. Правопис префіксів. Правопис суфіксів	2
6.5	Уживання великої літери. Правила перенесення слів з рядка в рядок	2
6.6	Написання складних слів разом, окремо, з дефісом	2
6.7	Написання слів іншомовного походження. Правило «дев'ятки»	2
6.8	Складні випадки написання прізвищ. Складні випадки написання географічних назв	2
6.9	Розрізнення прислівників і співзвучних сполук. Правила написання їх	2
6.10	Написання не, ні з різними частинами мови. Правила графічних скорочень слів	2
	Розділ 7 Морфологічна норма	14
7.1	Морфологічна помилка. Іменник. Рід іменників. Паралельні	2

	родові форми іменника. Іменники чоловічого та жіночого роду, що означають назви людей за діяльністю. Іменники спільного і подвійного роду	
7.2	Визначення роду невідмінюваних іменників та аббревіатур, правила написання їх. Іменники, що мають лише форму однини або множини	2
7.3	Складні випадки відмінювання іменників. Закінчення іменників I відміни в орудному відмінку	2
7.4	Закінчення іменників чоловічого роду II відміни в родовому відмінку	2
7.5	Відмінкові закінчення іменників з конкретним та абстрактним значенням. Паралельні закінчення іменників чоловічого роду давального відмінка (-ові, -еві(єві), -у(-ю)); іменників знахідного відмінка, іменників місцевого відмінка однини та множини	2
7.6	Закінчення іменників III відміни в орудному відмінку. Словозміна іменників IV відміни	2
7.7	Особливості кличного відмінка. Творення й відмінювання чоловічих та жіночих імен по батькові	2
	Розділ 8 Практична риторика	6
8.1	Суперечка як вид комунікації. Різновиди суперечки. Правила ведення суперечки	2
8.2	Аргументи й докази. Полемічні прийоми	2
8.3	Мистецтво відповідати на запитання	2
	Контрольна робота	2
	Підсумкове заняття	2
	Всього	44
	III семестр	
	Розділ 9 Мовна стійкість як ключова риса національномовної особистості	2
9.1	Поняття мовної стійкості. Джерела, що живлять мовну стійкість	2
	Розділ 10 Практична риторика	4
10.1	Засоби мовного вираження промови. Метафора, метонімія, їхня роль у мовленні	2
10.2	Риторичні фігури (антитеза, градація, риторичне запитання, звернення, порівняння)	2
	Розділ 11 Морфологічна норма	10
11.1	Прикметник. Відмінкові закінчення прикметників. Вищий і найвищий ступені порівняння прикметників. Синонімічні способи вираження різного ступеня ознаки. Вживання прикметникових суфіксів і префіксів зі значенням суб'єктивної оцінки. Прикметники, що перейшли в іменники	2
11.2	Прислівник. Ступені порівняння	2
11.3	Числівник. Складні випадки узгодження й відмінювання	2

	числівника	
11.4	Дієслово, дієслівні форми. Складні випадки словозміни дієслів. Паралельні форми вираження наказового способу дієслів 1 та 2 особи множини	2
11.5	Активні і пасивні дієприкметники	2
	Розділ 12 Синтаксична норма	14
12.1	Поняття синтаксичної норми. Синтаксична помилка. Складні випадки синтаксичного узгодження. Складні випадки і варіанти синтаксичного керування	2
12.2	Уживання прийменників в і на з географічними назвами і просторовими іменниками. Сполучення з прийменниками по, в(у), при, за, із-за	2
12.3	Уживання похідних сполучників	2
12.4	Варіанти граматичного зв'язку підмета й присудка	2
12.5	Пасивні конструкції з дієсловами на -ся . Синтаксичні конструкції формою на -но, -то	2
12.6	Порядок слів у реченні. Односкладні й неповні речення. Прості ускладнені речення	2
12.7	Правила побудови складних речень. Логічні помилки в складних реченнях	2
	Контрольна робота	2
	Підсумкове заняття	2
	Всього	34
	IV семестр	
	Розділ 13 Пунктуаційна норма	14
13.1	Пунктуаційна помилка. Тире між підметом і присудком у простому реченні	2
13.2	Розділові знаки у простих реченнях, ускладнених звертаннями та однорідними членами речення	2
13.3	Розділові знаки у простих реченнях, ускладнених відокремленими означеннями, прикладками, обставинами; вставними словами і реченнями	2
13.4	Кома й крапка з комою в складному реченні	2
13.5	Двокрапка у складному реченні	2
13.6	Тире у складному реченні	2
13.7	Розділові знаки при прямій мові	2
	Розділ 14 Стилiстична норма	10
14.1	Стилiстична помилка. Стилiстичне використання багатозначних слiв, омонiмiв, синонiмiв, антонiмiв i паронiмiв	2
14.2	Стилiстичнi особливостi слiв iншомовного походження. Стилiстичне забарвлення лексики	2
14.3	Книжна й розмовна лексика. Оцiнна лексика. Стилiстична роль неологiзмiв i застарiлої лексики	2

14.4	Стилістичне забарвлення фразеологізмів. Виразальні можливості фразеологізмів	2
14.5	Стилістичні особливості засобів словотвору та частин мови. Вимоги до вживання синтаксичних одиниць у різних стилях	2
	Розділ 15 Практична риторика	8
15.1	Інформаційні жанри (представлення, пояснення, інструкція, повідомлення)	2
15.2	Діалогічні жанри (бесіда, телефонна розмова, листування)	2
15.3	Оцінювальні жанри (похвала, осуд, рецензія, характеристика)	2
15.4	Етикетні жанри (привітання, вибачення)	2
	Контрольна робота	2
	Підсумкове заняття	2
	Всього	36

Критерії оцінювання

навчальних досягнень студентів з української мови

Критерії оцінювання завдань у тестовій формі

Бал	% виконаної роботи
12	100%
11	99-96%
10	95-90%
9	89-80%
8	79-72%
7	71-60%
6	59-51%
5	50-41%
4	40-31%
3	30-21%
2	20-11%
1	10-1%

Критерії оцінювання знань студентів власного висловлення

Критерій	Змістовий вияв і композиційне оформлення критерію	Бали
1. Теза	Студент/ка вправно формулює тезу	2
	Студент/ка не формулює тези вправно	1
	Студент/ка не формулює тези взагалі або формулює тезу, що не відповідає запропонованій темі	0
2. Аргументи	Студент/ка наводить принаймні два доречні й переконливі аргументи	2
	Студент/ка наводить принаймні один доречний аргумент. Аргументи дублюють один одного, у другому аргументі перефразовано зміст першого. Один з аргументів не є доречним стосовно сформульованої тези	1
	Студент/ка не наводить жодного аргументу, або наведені аргументи не є доречними	0
3а. Приклад із літератури чи інших видів мистецтва	Один з аргументів підкріплено принаймні одним розгорнутим, добре поясненим прикладом з художньої літератури чи іншого виду мистецтва	2
	Немає мотивації наведення прикладу. Приклад не конкретизований через художній образ. У прикладі є фактичні помилки	1
	Прикладу з літератури чи інших видів мистецтва немає, або він не є доречним	0
3б. Приклад, що	Студент/ка наводить принаймні один доречний приклад із власного життя або подію з історії чи	2

є випадком із життя або історичною подією	суспільно-політичного життя, що є конкретно, локалізованою в часі та просторі	
	Немає мотивації наведення такого прикладу, він не конкретизований, у ньому є фактичні помилки	1
	Прикладу з історії, суспільно-політичного чи власного життя немає або він не є доречним	0
4. Логічність, послідовність	Висловлення демонструє зосередженість на запропонованій проблемі, цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу)	2
	У роботі є порушення логічності, цілісності, послідовності й несуперечливості розвитку думки	1
	Логіки викладу, цілісності, послідовності й несуперечливості розвитку думки немає	0
5. Висновок	Висновок відповідає запропонованій темі й органічно пов'язаний із тезою, аргументами й прикладами	2
	Висновок лише частково відповідає тезі або лише частково пов'язаний з аргументами та прикладами	1
	Висновку немає; висновок не відповідає сформульованій у завданні відкритої форми з розгорнутою відповіддю тезі; висновок не пов'язаний із аргументами та прикладами	0
6а. Орфографія та пунктуація	Кількість помилок	Бали
	0-1	4
	2-4	3
	5-7	2
	8-10	1
	11 і більше	0
6б. Лексика, граматики та стилістика	0-1	4
	2-4	3
	5-7	2
	8-10	1
	11 і більше	0

Під час оцінювання орфографічної і пунктуаційної нормативності роботи 2 (дві) негрубі помилки рахують як 1 (одну) грубу.

До негрубих зараховують такі помилки:

- у написанні великої літери в складних власних назвах;
- у випадках написання разом й окремо прислівників, утворених від іменників з прийменниками;
- у випадках нерозрізнення не/ні (не хто інший / ніхто інший ...);
- у випадках, коли замість одного розділового знака поставлено інший;
- у пропуску одного зі сполучуваних розділових знаків або в порушенні їхньої

послідовності.

Негрубу орфографічну й негрубу пунктуаційну помилки не додають і не зараховують як 1 (одну) грубу.

Систематичне порушення норм милозвучності (3 (три) і більше випадків порушення на одне з правил: у–в, і–й–та) рахують як 1 (одну) орфографічну помилку.

Роботу, що не відповідає темі завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю, оцінюють у 0 балів.

Роботу, що написано нерозбірливо, оцінюють у 0 балів.

Роботу відкритої форми з розгорнутою відповіддю обсягом до 100 слів оцінюють у 0 балів.

Методи навчання

При вивченні дисципліни «Українська мова» застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання: словесні та наочні - під час лекційного заняття; практичні - під час виконання практичних та самостійних робіт

Методи контролю

Контроль знань студентів: усне опитування, завдання у тестовій формі, семестрова контрольна робота

Методичне забезпечення

Навчальна програма «Українська мова» на основі Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти для 10-11 класів, робоча навчальна програма, підручники, посібники, конспекти лекцій, презентації, завдання у тестовій формі, графічна та ілюстративна наочність, аудіо та відеозаписи, інструктивно-методичні матеріали до виконання самостійної роботи, словники, методичні розробки викладачів

Рекомендована література

Базова

1. Авраменко О. Українська мова, 11 кл./ О. Авраменко /К.: «Грамота», 2019. – 208с.
2. Антонюк Т.М. Українська мова./ Т.М. Антонюк, О.С. Стрижаковська, Л.М. Авдіковська/ Чернівці: Друк. Арт. – 2014. – 340с.
3. Заболотний О. Українська мова, 11 кл. / О. Заболотний, В. Заболотний /Київ: Генеза. – 2019.- 240с.
4. Підгайна О. Українська мова. Словник-довідник /О.Підгайна/ К.: Край мрій, 2008.- 304с.
5. Ющук І.П. Практичний довідник з українського правопису/І.Ющук/ К: Видавничий дім «Освіта» -2020.-127 с.

Додаткова

1. Максименко В. Орфографічний тренажер /В. Максименко. –Х.: Торсінг плюс. – 2009. – 270с.

2. Олійник О. Українська мова 10 – 11 клас /О. Олійник .- К.: Вікторія. – 2007. – 415 с.
3. Копитіна І. Українська мова у визначеннях, таблицях, схемах / І. Копитіна/ К.: Ранок, 2016.- 125с.

Словники

- 1.Короткий тлумачний словник української мови К.: Видавничий дім «Просвіта», 2004.- 605 с.
2. Зубков М. Практичний словник синонімів української мови / М.Зубков/Х: Видавничий дім «Весна»,2010. - 557 с.
- 3.Універсальний словник української мови Х : Торсинг плюс, 2009. – 556 с.
4. Новий словник іншомовних слів К: Аконіт, 2008.- 605 с.
5. Сучасний фразеологічний словник української мови Х : Торсинг плюс- 2009.- 650 с.
6. Сучасний орфографічний словник української мови (140 000 слів) К : Школа. - 2010.- 847 с.

Інформаційні ресурси

mon.gov.ua/ua/osvita

1. https://courses.ed-era.com/courses/Osvitoria_and_EdEra/lifehacks101/lifehacks101/about

2. <https://ukr-mova.in.ua/>

3. <https://webpen.com.ua/>

4. <https://ukrainskamova.com/>

5. <https://ulif.org.ua/>

6. <http://slovopedia.org.ua/>

7. <https://www.youtube.com/channel/UCftNLdhx5pYzuzQT9ig362g>

8. <https://www.youtube.com/channel/UCokkq8IciTwdX3cnfxsBhiQ>

9. <http://surl.li/cogak>

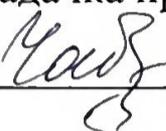

10. <https://www.youtube.com/channel/UCBORYU3g3C5kFXJc7kLwqGA?app=desktop>

Робочу навчальну програму складено відповідно до навчальної програми «Українська мова» на основі Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти для 10-11 класів, 2017 рік

Укладачка програми:

Ірина ЧАБАНЕНКО